

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, व्यापार प्रशासन उपसमूह
उपनिर्देशक दशौ तहको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

लिखित परीक्षाको विषय, पूर्णाङ्क, परीक्षा प्रणाली, प्रश्नसंख्या, अंकभार र समय निम्नानुसार हुनेछ ।

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या	अंक भार	समय
प्रथमपत्र	प्रशासन तथा व्यवस्थापन र ऐन नियम	१००	तर्कयुक्त विश्लेषणात्मक समस्या समाधान	२ x २०	४०	३ घण्टा
			विषयगत – छोटो प्रश्न	६ x १०	६०	
द्वितीयपत्र	सेवा सम्बन्धी	१००	तर्कयुक्त विश्लेषणात्मक समस्या समाधान	२ x २०	४०	३ घण्टा
			विषयगत – छोटो प्रश्न	६ x १०	६०	

द्रष्टव्य :

- प्रथमपत्र र द्वितीयपत्रको परीक्षा २ दिनमा हुनेछ ।
- परीक्षाको माध्यम नेपाली वा अंग्रेजी वा दुवै हुनसक्ने छ ।
- प्रत्येक पत्रको उत्तिर्णाङ्क ४०% (चालिस प्रतिशत) हुनेछ । दुवै पत्रमा न्यूनतम उत्तिर्णाङ्क प्राप्त नगर्ने उम्मेदवारहरु अन्तर्वार्तामा सम्मिलित हुन योग्य हुनेछैनन् ।
- अन्तर्वार्ता र शैक्षिक योग्यता
  - अन्तर्वार्ताको अङ्क भार - ३०
  - शैक्षिक योग्यताको अङ्कभार - ३

शैक्षिक योग्यता वापतको अङ्क : न्यूनतम शैक्षिक योग्यता वापत प्रथम श्रेणीलाई ३, द्वितीय श्रेणीलाई २ र तृतीय श्रेणीलाई १ अङ्क प्रदान गरिनेछ ।

- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै विषयवस्तु समावेश गरिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानुन, ऐन, नियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मितिभन्दा ३ महिना अगाडि संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको संझनुपर्दछ ।
- यस पाठ्यक्रममा उल्लेख भएका विषयहरुका अतिरिक्त समसामयिक घटना तथा विषयवस्तुहरुका सम्बन्धमा समेत प्रश्न सोध्न सकिनेछ ।

प्रथमपत्र : प्रशासन तथा व्यवस्थापन

१. नेपालमा संवैधानिक विकासक्रम
  - नेपालको प्रचलित संविधान
  - लोकतन्त्र र समावेशीकरण
  - कानूनी राज्य
  - बहुल समाजका विशेषताहरू
२. व्यवस्थापनको अवधारणा, सिद्धान्तहरू एवं कार्यहरू ।
३. निर्णय प्रक्रिया, मनोबल, नेतृत्व, उत्प्रेरणा
४. संगठन संरचना, अधिकार प्रत्यायोजन र विकेन्द्रीकरण ।
५. मानव संसाधन व्यवस्थापन ।
  - नियुक्ति, बढुवा, तलव
  - सुपरिवेक्षण, बृत्तिविकास, अवकाश
  - सम्पूर्ण गुण व्यवस्थापन (Total Quality Management)
६. नियन्त्रण तथा गुणस्तर व्यवस्थापन ।
७. द्वन्द्व व्यवस्थापन, परिवर्तन व्यवस्थापन, समय व्यवस्थापन, तनाव व्यवस्थापन र संकट व्यवस्थापन ।
८. रणनीतिक व्यवस्थापन र विमानस्थल व्यवस्थापनका नयाँ आयामहरू ।
९. व्यवस्थापनको नैतिकता, सामाजिक जिम्मेवारी, सूचनाको हक र सार्वजनिक निकायको दायित्व
१०. व्यवस्थापनको विश्वव्यापी अवधारणा, उदारीकरण, निजीकरण, विश्वव्यापीकरण, सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणा
११. नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणमा व्यवस्थापनका समस्या एवं चुनौतीहरू ।
१२. संगठनात्मक व्यवहार, समूहगत गतिशीलता र समूहगत कार्य
१३. जनशक्ति योजना, महत्व र चुनौतीहरू
१४. प्रशासनिक उत्तरदायित्व निर्वाह गर्नमा भएका प्रयास, किसिम र चुनौती
१५. प्रशासनमा संचारको महत्व, भूमिका, प्रयोगमा देखिने समस्या तिनको समाधान र जनसम्पर्कको महत्व
१६. प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्नमा समन्वय, सुपरिवेक्षण, अभिलेख व्यवस्थापन
१७. व्यवस्थापनमा सूचना प्रणालीको महत्व, आवश्यकता, प्रयोग र चुनौतीहरू
१८. श्रमिक तथा पेशागत संगठन र सामूहिक सौदावाजीको व्यवस्थापन (Collective Bargaining)
१९. सरकारको कार्यक्षेत्र, सार्वजनिक संस्थानको व्यवस्थापन ।
२०. आयोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकनका चरणमा देखा पर्ने चुनौतीहरूको विश्लेषण
२१. नेपालमा हवाई यातायातको विकासक्रम र चुनौतीहरू
२२. भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
२३. जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४
२४. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ तथा नियमावली, २०५९
२५. करार ऐन, २०५६
२६. निजीकरण ऐन, २०५०
२७. विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०४९
२८. उपभोक्ता हित संरक्षण ऐन, २०५४
२९. आयकर ऐन, २०५८,
३०. मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२
३१. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली २०६४
३२. Proficiency in using office application software

द्वितीय पत्र: सेवा सम्बन्धी

1. Organization

- 1.1 Purpose of Organization
- 1.2 Organization and its Environment
- 1.3 Basic Organization Design
- 1.4 Delegation of Authority
- 1.5 Need, difficulties in delegation
- 1.6 Nature and Principle of Direction
- 1.7 Elements of Organization
- 1.8 Types of Organization
- 1.9 Job Satisfaction (Employee attitude, Job Rotation, Job Enlargement)
- 1.10 Meaning and Importance of Staffing
- 1.11 Style, Qualities & Function of Leadership

2. Management

- 2.1 Concept of Management
- 2.2 Nature and Scope of Management
- 2.3 Modern Management Techniques, MBO, Quality Circle
- 2.4 Development of Management Thought
- 2.5 Classical Theories of Management
- 2.6 Modern Management Theories

3. Business Ethics

- 3.1 Basic concepts of Business Ethics
- 3.2 Role in Decision Making Process
- 3.3 Elements in the organization setup
- 3.4 Process of social change
- 3.5 Ethical Issue and Corporate Social Responsibility
- 3.6 Responsibility for the use of social resource

4. Building Effective Leadership Skills

- 4.1 Leadership and Management
- 4.2 Types of Leadership
- 4.3 Contemporary Leadership Skills Issues
- 4.4 Leadership Models
- 4.5 Leadership Styles

5. Effective Delegation

- 5.1 Delegation
- 5.2 Principle of Delegation
- 5.3 Process of Delegation
- 5.4 Problem in Delegation
- 5.5 Communication and Delegation
- 5.6 Steps in Delegation

6. Conflict Management

- 6.1 Meaning and Types of Conflict
- 6.2 Conflict and Competition
- 6.3 Power, Politics, Conflict and Negotiation
- 6.4 Managing Conflicts
- 6.5 Negotiating Skills

7. Business and Society

- 7.1 Changing Concept and objective of Business
- 7.2 Social Responsibilities of Business
- 7.3 Social Audit

8. Organization and Development

- 8.1 Concept and objective of Organization Development
- 8.2 Process of Organization Development and Action Research
- 8.3 Organization Development Intervention Techniques and Approach

9. Global Business

- 9.1 International Business, Scope, Importance, Benefit
- 9.2 International Business Environment (Economic, Political, Legal, Cultural and Technological)
- 9.3 Trade barriers, tariff and non-tariff barriers
- 9.4 LPG (Liberalization, Privatisation, Globalization)
- 9.5 Advantages and Limitations of WTO, SAARC
- 9.6 Globalization of Nepalese Business, Industrial Policy of the Govt. of Nepal.

10. Business Communication

- 10.1 Meaning of Communication
- 10.2 Need and Objective of Communication
- 10.3 Verbal and Non verbal communication channel
- 10.4 Process of Communication
- 10.5 Essential of Good Communication
- 10.6 Communication Barriers

11. Finance

- 11.1 Profit Maximization Vs. Wealth Maximization
- 11.2 Working Capital Management
- 11.3 Cash Management & Receivable Management
- 11.4 Dividend decision meaning and significance
- 11.5 Corporate Dividend Practice in Nepal
- 11.6 Trade Discount, Cash Discount, Techniques of Cost & Selling Price
- 11.7 Commission and Brokerage

12. Business Law

- 12.1 Essential Elements of a valid contract classification, capacity to contract
- 12.2 Performance and discharge of contract
- 12.3 Contract based on Intention
- 12.4 Guarantee, Kinds of Guarantee
- 12.5 General Principle of Agent and Classification of Agent
- 12.6 Liabilities and Termination of Agent

13. Share and Debenture

- 13.1 Concept of shares, stock exchange, face value, market value, dividend, equity shares, preference shares, bonus shares
- 13.2 Issue of debenture, Method of debenture
- 13.3 Difference between share and debenture
- 13.4 Valuation of shares and goodwill

14. Investment Management

- 14.1 Nature and Scope of Investment Management
- 14.2 Importance of Investment Management

- 14.3 Investment media and Feature of investment media
- 14.4 Risk in investment and types of risk
- 14.5 Financial Institution and Markets in Nepal
- 14.6 Development of Financial Securities

15.HRM

- 15.1 Meaning, Scope and Objective of Personnel Management
- 15.2 Recruitment (Sources, Selection, Process, Training)
- 15.3 Performance Appraisal, Techniques, Promotion, Career Planning
- 15.4 Wages, factors affecting wages policy

16.Business Economy

- 16.1 Meaning, Nature and Scope of Business Economy
- 16.2 Market Forces in Solving Economy Problem
- 16.3 Circular Flow of Income and Expenditure
- 16.4 Revenue Concept (Total Revenue, Marginal, Average and other relationship)
- 16.5 Modern Theory of Rent
- 16.6 Role of Trade Union and Collective Bargaining in wage determination
- 16.7 Interest (Liquidity, Preference)
- 16.8 Profit (Dynamic, Innovation, Risk Bearing and Uncertainty Bearing Theories)
- 16.9 Inflation, Causes and Control of Inflation
- 16.10 Pricing Policy and Practices
- 16.11 Market Structure (Perfect, Monopoly, Monopolistic and Oligopoly)

17.Strategic Management

- 17.1 Meaning, role and different strategies of management
- 17.2 Relevance of strategic management and its benefit
- 17.3 Strategic Management in Nepal

18.Recent Trends in Management

- 18.1 Social Responsibility of Management
- 18.2 Environment Friendly Management
- 18.3 Management in Change
- 18.4 Management in Crisis
- 18.5 Stress Management
- 18.6 International Management
- 18.7 Management Information System

19.Corporate Strategy and Planning

- 19.1 Nature, Scope and Need for Systematic Strategic Planning
- 19.2 Growth, Advantages and Limitation of Systematic Corporate Strategic Planning
- 19.3 Key elements in the corporate strategic planning process in different organization context
- 19.4 Compare and contrast the different models and patterns of strategic development
- 19.5 Strategic as compared to tactical decision and management
- 19.6 Uses and Techniques of Analysis for Corporate Strategic Planning
- 19.7 Scope, Importance and uses of analysis in corporate strategy
- 19.8 Strategic Fit and SWOT (Strength, Weakness, Opportunity and Threat)
- 19.9 Techniques of macro environmental analysis
- 19.10 Techniques of Market and Customer Analysis
- 19.11 Techniques of Portfolio Analysis and Planning
- 19.12 Strategic Opinions and Decisions at "Mission" "Vision" and Strategic Intent"
- 19.13 Profit Vs. Other Primary Corporate Objectives
- 19.14 Contemporary Issues and Future Challenges in Corporate Strategic Planning

- 19.15 Corporate Strategy in innovation and entrepreneurial organization
- 19.16 Corporate governance and stakeholder concepts of business

20. Business Environment

- 20.1 Nature of Corporate Environment
- 20.2 Changing Dimension of Environment
- 20.3 Techniques of Environmental Planning and Monitoring
- 20.4 Significance and elements of economic environment
- 20.5 Industrial Policy, Monetary Policy and Business Firm
- 20.6 Public Sector and its economic Development
- 20.7 Changing Dimension of Legal Environment in Nepal
- 20.8 Socio-cultural environment and Social Institution and System

21. International and Technological Environment

- 21.1 Multinational Corporations
  - 21.2 Foreign Collaborations and Nepalese Business
  - 21.3 International Economic Institutions – WTO, World Bank, IMF and their importance in Nepal
  - 21.4 Foreign Trade Policies
  - 21.5 Technological Transfer and Technological Environment in Nepal
- २२. ICAO Safety Management System सम्बन्धी आधारभूत ज्ञान
  - २३. Convention on International Civil Aviation 1944.
  - २४. ICAO Universal Safety Oversight Audit Programme (USOAP) सम्बन्धी आधारभूत ज्ञान
  - २५. नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३
  - २६. नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण ऐन, २०५३
  - २७. गैर सैनिक हवाई उडान ऐन, २०१५
  - २८. गैर सैनिक हवाई उडान नियमावली, २०५२
  - २९. नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण कर्मचारीहरूको सेवाका सर्त र सुविधा सम्बन्धी नियमावली, २०५६
  - ३०. नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमावली, २०५७
  - ३१. नागरिक उड्डयन नियमवाली, २०५८
  - ३२. नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण विमानस्थल सेवा शुल्क सम्बन्धी नियमावली, २०६७
  - ३३. हवाई सुरक्षा व्यवस्था नियमावली, २०४६
  - ३४. नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको संगठनात्मक संरचना
  - ३५. नेपालमा हवाई यातायातको विकाशक्रम र यसका चुनौति
  - ३६. हवाई नीति, २०६३